

**สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร**
**The Operation in Student Caring and Supporting System of
Schools under Kamphaengphet Municipality
Kamphaengphet Province**

อุไรรัตน์ พลจันทร์^{1*}, ประภาพรณ รักเลี้ยง², ขวัญหทัย ยิ้มละมัย³
Urairat Phonlakhon^{1*}, Prapapan Ruckleang², Khwanhathai Yimlamai³

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 5 คน และครูผู้สอนจำนวน 82 คน รวม 87 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชรมีรายละเอียด ดังนี้ 1) ตามบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก 2) ตามบทบาทหน้าที่ของครูผู้สอนภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องด้านจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

คำสำคัญ: สภาพการดำเนินงาน, ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

¹ นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา, หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก, e-mail: Urairat0768@gmail.com

² อาจารย์ ดร. ประจักษ์บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

³ อาจารย์ ดร. ประจักษ์บริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพิษณุโลก

Abstract

The purposes of the research were to study the state of the operation in student caring and supporting system of schools under Kamphaengphet Municipal Primary School area, Kamphaengphet province. Population was 5 schools administrators and 82 teachers. Research instrument was a questionnaire and statistics used were mean and standard deviation.

The research findings found:

Operating conditions of the, student care and support system of schools under the Kamphaengphet Municipal Primary School. Kamphaengphet province with are as follows: 1) the role of school administrators overall was at moderate level considering by item, it was found that the highest mean was the supervision, monitoring and assessment support and morale support. And the lowest mean was coordination between agencies, institutions and individuals, 2) the role of teachers overall was at a moderate level. When considering by item, it was found that the highest mean score was the referral student to offer and the lowest mean was the screening of student.

Keywords: The Operation, Student Caring and Supporting System

บทนำ

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นนโยบายสำคัญที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดทุกแห่งนำไปดำเนินการอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล เนื่องจากระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นการดำเนินการที่ตรวจสอบได้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะส่งเสริมสนับสนุน นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามมาตรฐานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 4) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดให้เป็นกิจกรรมสำคัญที่เป็นจุดเน้นสู่การปฏิบัติ โดยการเสริมสร้างความเข้มแข็ง ได้แก่ ระบบดูแลนักเรียนที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และขยายไปสู่โรงเรียนขยายโอกาสและประถมศึกษา ได้พัฒนาระบบส่งเสริมความประพฤตินักเรียน และระบบควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 4)

นอกจากนี้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ตระหนักถึงความจำเป็นในการสร้างภูมิคุ้มกัน และพัฒนาคุณภาพชีวิตเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่าต่อตนเองและสังคม อีกทั้งยังปลอดภัยจากวิกฤตทั้งหมด จึงได้กำหนดเป็นนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดเป็นกิจกรรมที่สำคัญที่เป็นจุดเน้นสู่การปฏิบัติ ได้แก่ ระบุคุณลักษณะ ที่ดำเนินการอยู่ในโรงเรียนมัธยมศึกษา และขยายไปสู่โรงเรียนขยายโอกาส และประถมศึกษาได้ พัฒนาระบบควบคุมพฤติกรรมเสี่ยงของนักเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 4)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถมีคุณธรรมจริยธรรม และมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการแก้ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของสารเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบล้วนก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียด การปรับตัวไม่เหมาะสมที่มีผลต่อสุขภาพจิต และสุขภาพกายของทุกคนที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งก่อให้เกิดสภาวะวิกฤตทางสังคม แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จึงมีจุดเน้นในการพัฒนาด้านทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพเน้นการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ พัฒนาสังคมไทยให้ก้าวไปสู่ความเป็นสากล ตามวิสัยทัศน์แห่งความเป็นไทย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547: 3)

ด้วยเหตุผลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ซึ่งข้าพเจ้าได้ปฏิบัติงานในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร ได้พบปัญหาจากสมุดรายงานการปฏิบัติตนนักเรียน จากแฟ้มเยี่ยมบ้านของครูผู้สอนในแต่ละชั้น พบปัญหาของนักเรียน ซึ่งต้องมีการดูแล ติดตามช่วยเหลือนักเรียน และคัดกรอง และส่งเสริมพัฒนานักเรียนจัดกิจกรรมป้องกันแก้ไขและช่วยเหลือ นักเรียนและส่งต่อนักเรียนไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้จะเป็นข้อมูลในการนำไปใช้ในการพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชรให้มีประสิทธิภาพต่อไป

จุดมุ่งหมายของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

ขอบเขตการวิจัย

1. เนื้อหา

การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร โดยมีขอบเขตด้านเนื้อหาดังต่อไปนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา ดำเนินงานเรื่อง

1. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน
2. ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงาน และบุคคลภายนอก
3. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน

1.2 ครูผู้สอน ดำเนินงานเรื่อง

1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. การคัดกรองนักเรียน
3. การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน
4. การจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียน
5. การส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 5 คน ครูผู้สอนในระดับประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร จำนวน 82 คน รวมทั้งสิ้น 87 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ และประสบการณ์เกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับประถมศึกษาจำนวน 5 ท่าน โดยมีเกณฑ์การเลือกคุณสมบัติของผู้ให้ข้อมูลข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้ 1) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการดำเนินงานเกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างน้อย 3-5 ปี 2) เป็นผู้ปฏิบัติงานที่อยู่ในสถานศึกษาเกี่ยวข้องกับระบบการ

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้รับรางวัลระดับดีเด่น 3) เป็นนักวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร
2. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทผู้บริหาร ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
3. แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทครูผู้สอนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชรจังหวัดกำแพงเพชร

1. ตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา
 - 1) บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจน
 - 2) ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงาน และบุคคลภายนอก
 - 3) ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจในการดำเนินงาน
2. ตามบทบาทครูผู้สอน
 - 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
 - 2) การคัดกรองนักเรียน
 - 3) การจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียน
 - 4) การจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียน
 - 5) การส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบ่งเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารแบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
3. ดำเนินการร่างแบบสอบถาม โดยนำประเด็นที่ได้ศึกษามาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับแนวคิด
4. นำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นเสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิด แล้วนำไปปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและกรรมการเพื่อดำเนินการตามลำดับต่อไป
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมชัดเจนของเนื้อหาที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1.00
7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาก่อนนำไปทดลองเพื่อหาความเที่ยง (Reliability)
8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครูที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน พนักงานครู 30 คน รวม 45 คน เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) แบบสอบถามสำหรับผู้บริหารได้ค่าความเที่ยง เท่ากับ 0.94
9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วดำเนินการจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามครูผู้สอน แบ่งเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่าระดับ (Rating Scale) ตามแบบของลิเคอร์ท (Likert)

ขั้นตอนการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ มีขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาหลักการ ทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการและงานวิจัย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
2. วิเคราะห์เนื้อหาและกำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม
3. ดำเนินการร่างแบบสอบถามโดยนำประเด็นที่ได้ศึกษามาจัดเป็นหมวดหมู่ให้สอดคล้องกับแนวคิด
4. นำแบบสอบถามที่ร่างขึ้นเสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาตามกรอบแนวคิด แล้วนำไปปรับปรุง แก้ไขตามข้อเสนอแนะของประธานกรรมการและกรรมการเพื่อดำเนินการตามลำดับต่อไป
5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจแก้ไขของประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์แล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา และความเหมาะสมชัดเจนของเนื้อหาที่ใช้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย 1) ดร.สุบัน พรเวียง ผู้อำนวยการบ้านโรงเรียนหนองแม่แตง (ธรรมศาสตร์อาสา) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชรเขต 1 2) ดร.มิชัย พลทองมาก ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านนิมราชวรสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 3) นายวิชัย ดิษทัต ผู้อำนวยการสถานศึกษาเทศบาล 1 (เกริกกฤตยาอุปถัมภ์) 4) นายพิศาล พิธะพงษ์ ผู้อำนวยการสถานศึกษาเทศบาล 2 (วัดทุ่งสวน) และ 5) นายสมศักดิ์ นาคนาม ผู้อำนวยการสถานศึกษาเทศบาล 3 (อินทร์พรชัยบุญประคองพิทยาคม)
6. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มาวิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Item Objective Congruence: IOC) โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.8-1.00
7. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญแล้วเสนอประธานกรรมการและกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาก่อนนำไปทดลองเพื่อหาความเที่ยง (Reliability)
8. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและพนักงานครูที่ไม่ใช่กลุ่มประชากร เป็นผู้บริหารสถานศึกษา 15 คน พนักงานครู 30 คน รวม 45 คน เพื่อหาความเที่ยงของแบบสอบถาม โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach Alpha Coefficient) แบบสอบถามสำหรับครูได้ค่าความเชื่อเที่ยงเท่ากับ 0.96
9. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วดำเนินการจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการส่งและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองโดยได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 87 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมดมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามทั้งฉบับ จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์แบบสอบถามโดยใช้โดยการแจกแจงความถี่และค่าร้อยละและวิเคราะห์แบบสอบถามเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) หาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยแปรผลการวิเคราะห์ข้อมูลแล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ค่าเฉลี่ย (μ)
- 2) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร สรุปได้ดังนี้

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร พบว่า

1. ตามบทบาทของผู้บริหาร เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลางเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการดูแลกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญกำลังใจ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอกเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามบทบาทของผู้บริหาร สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการบริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2) ด้านการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอก โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ข้อความร่วมมือบุคคลภายนอกในการช่วยเหลือนักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ เชิญหน่วยงานอื่นเช่น องค์กรต่างๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ ร่วมเป็นกรรมการในการช่วยเหลือนักเรียน

3) ด้านการดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุน และให้ขวัญ กำลังใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ให้รางวัลผู้ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น

2. ตามบทบาทของครูผู้สอน เมื่อพิจารณาโดยภาพรวม พบว่า สภาพการดำเนินการสภาพ การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัด กำแพงเพชร อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียนเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านตามบทบาทของครูผู้สอน สรุปได้ดังนี้

1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผลข้อมูลนักเรียน เป็นรายบุคคล อย่างถูกต้อง และต่อเนื่อง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ศึกษาข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคลอย่างทั่วถึง เพื่อให้ให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือพัฒนา และพัฒนาเต็มศักยภาพ

2) ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ นำผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนมาจัดทำเป็น สารสนเทศระดับสถานศึกษา ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สรุปผลในการคัดกรองนักเรียนแต่ละ ระดับชั้นอย่างถูกต้อง

3) ด้านจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อ พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ จัดกิจกรรมโฮมรูม (Home Room) เป็น ประจำเพื่อพัฒนานักเรียน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนให้เหมาะสม กับสภาพปัญหา และความต้องการของกลุ่มนักเรียน

4) ด้านการจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ วางแผนการให้คำปรึกษา เบื้องต้นแก่นักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลืออย่างเหมาะสม ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มเสี่ยงให้ประพฤติดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง

5) ด้านการส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ รายงานผลการดำเนินการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการความช่วยเหลือไปยังทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างรวดเร็ว

อภิปรายผล

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชรจังหวัดกำแพงเพชร ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำประเด็นที่สำคัญมาอภิปรายได้ ดังนี้

ตามบทบาทผู้บริหาร จากสภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านสรุปประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ชัดเจนอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการกำหนดโครงสร้างการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังไม่ชัดเจนกับสถานศึกษา และต้องพัฒนาให้บุคคลที่เกี่ยวข้อง เช่น ครูทุกคน นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองและเครือข่ายผู้ปกครอง บุคลากรอื่น ๆ ได้รับความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความเหมาะสมและพัฒนาให้ครูทุกคนมีทักษะเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิดา อินทร์จงจิตร (2548) ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี โดยศึกษาการบริหาร ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษาระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 พบว่าปัญหาในการปฏิบัติงานด้านส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนในโรงเรียนเขตอำเภอเมืองและนอกเขตอำเภอเมืองมีปัญหาระดับปานกลางและแตกต่างกันระหว่างโรงเรียนในเขตกับนอกเขตอำเภอเมือง ยกเว้นด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนและการส่งต่อนักเรียน

2. ด้านการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคคลภายนอกอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนยังไม่มีระบบการประสานงานอย่างจริงจัง ไม่มีการขอความช่วยเหลือหรือสร้างความร่วมมือระหว่างกันมากนัก จึงส่งผลไม่ได้รับการส่งต่อนักเรียนไปยังบุคคลภายนอก และไม่ได้รับความช่วยเหลือโดยตรงจากผู้ที่มีความรู้เฉพาะทาง ซึ่งสอดคล้องกับ กรมสุขภาพจิต (2547: 25) พบว่าการดำเนินระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมายและบรรลุผลจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมของทุกสังคม ในการประสานงานและการสร้าง

ความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน ดังนั้นผู้บริหารและครูที่ปรึกษาควรมีบทบาทในการช่วยเหลือประสานงานในการแก้ไขปัญหาให้นักเรียนร่วมกัน รวมทั้งการประสานงานกับหน่วยงานและบุคคลภายนอกในการช่วยเหลือนักเรียนเชิญบุคคลภายนอกมาร่วมเป็นเครือข่าย และประชุมปรึกษาหารือ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บัวเครือ โพธิ์ชัย (2548) ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและพิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีปัญหาการดำเนินงานอันดับแรก คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล อยู่ในระดับปานกลาง รองลงมา ได้แก่ การส่งต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่วนปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 จำแนกตามระดับชั้นโดยรวมและรายด้าน มีปัญหาการดำเนินงานแตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติ

3. ด้านการดูแล นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจในอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการให้รางวัลผู้ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานดีเด่นน้อย ไม่มีการกำหนดปฏิทิน ที่ชัดเจนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และขาดการประเมินผลและสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้นำไปใช้ในการพิจารณาปรับปรุงการดำเนินงานหรือ ยกย่องชมเชยผู้ปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีผลงานดีเด่น ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ กัลยา อินปาน (2548) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง ผลการวิจัยพบว่า สภาพการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขั้นเตรียมการและการวางแผนการดำเนินงาน มีการดำเนินงานในระดับมาก โดยรายการที่มีความถี่สูงสุด คือ มีการแต่งตั้งคณะกรรมการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพร้อมบทบาทหน้าที่อย่างชัดเจน ขั้นการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีความถี่สูงสุด คือ จัดกิจกรรมโฮมรูมสม่ำเสมอ ขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานมีการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง โดยรายการที่มีความถี่สูงสุด คือ ประเมินคุณภาพนักเรียนหลังการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขั้นเตรียมการและการวางแผนดำเนินงานมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยถึงปานกลาง และรายการที่มีความถี่สูงสุด คือ ขาดบุคลากรที่มีทักษะในการวิเคราะห์สภาพความพร้อมของพื้นฐานของโรงเรียน ขั้นการปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย รายการที่มีความถี่สูงสุด คือ งบประมาณในการจัดอบรมหรือส่งบุคลากรเข้าอบรมไม่เพียงพอ ขั้นการกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงานมีปัญหาการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย และรายการที่มีความถี่สูงสุด คือ การส่งรายงานการสรุปผลของครูที่ปรึกษาและหัวหน้าระดับชั้นล่าช้า และสอดคล้องกับการวิจัยของ ฤทัยทิพย์ พัดทอง และ ปิยพงษ์ สุ่มตติกุล (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาการบริหาร

ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองค์กรฯ อำเภอองค์กรฯ จังหวัดนครนายก พบว่า ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม ความต้องการจำเป็นอันดับแรก คือ โรงเรียนจัดอบรมเพื่อพัฒนาบุคลากรเพื่อการช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น ทั้งนี้จากจำนวนและร้อยละของประชากรจำแนกตามความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนผลปรากฏว่าส่วนใหญ่มีความเข้าใจในระดับปานกลาง

ตามบทบาทของครูผู้สอน จากสภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านสรุปประเด็นที่นำมาอภิปรายได้ ดังนี้

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนำสารสนเทศที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลไปใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา และช่วยเหลือนักเรียนดำเนินการไม่สม่ำเสมอและอาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารได้ขาดการนิเทศติดตามผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลกับบุคลากรในโรงเรียน ไม่มีแผนหรือไม่ได้ปฏิบัติตามปฏิทินการปฏิบัติงาน การจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานนักเรียนเป็นรายบุคคล ขาดการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานเตรียมความพร้อมและครูที่ปรึกษายังไม่ได้สรุปผลและรายงานผลเกี่ยวกับการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลต่อผู้บริหาร ผู้ปกครองและชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547: 94) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 ผลการศึกษาพบว่าโดยภาพรวมมีปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูไม่ได้นำสารสนเทศที่ได้มาจากการคัดกรองนักเรียนทุกคนแต่ละระดับชั้นของสถานศึกษาไปใช้ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพหรืออาจเนื่องมาจากครูประจำชั้นครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนขาดการวิเคราะห์ข้อมูลจากนักเรียนเป็นรายบุคคลและขาดการจำแนกนักเรียนตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนออกเป็นกลุ่มปกติและกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาไม่ชัดเจนชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการตั้งเกณฑ์จึงทำให้การคัดกรองทำได้ลำบากและครูที่ปรึกษาไม่ได้นำผลการประเมินนักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหารายงานให้ผู้ปกครองทราบ ซึ่งสอดคล้องเกี่ยวกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547: 94) ได้ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยภาพรวมมีปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนานักเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการจัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าครูที่ปรึกษาให้ความสำคัญในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังนั้นครูที่ปรึกษาควรจัดกิจกรรมหลากหลายเพื่อเพิ่มทักษะชีวิต และการให้ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นต่อนักเรียน เช่น จัดพิธีเชิดชู

เกียรตินิยมนักเรียน ให้ขวัญกำลังใจ กิจกรรมแลกเปลี่ยน การดักบาตรในโรงเรียนทำจดหมายข่าวจากสถานศึกษาถึงผู้ปกครองและหน่วยงานต่างๆ เพื่อรายงานผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนาและสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการสร้างเครือข่ายผู้ปกครองและแนวทางการจัดประชุมผู้ปกครอง ชั้นเรียน (Classroom Meeting) เพื่อสร้างเจตคติให้กับผู้ปกครอง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและสร้างสัมพันธภาพที่ดีของครูที่ปรึกษาและผู้ปกครอง สร้างเจตคติให้กับผู้ปกครองในการให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาเพื่อเป็นการรายงานเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานการจัดกิจกรรมการส่งเสริมพัฒนานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ไชวันต์ มารุตวงศ์ (2546: 85-87) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบการช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่าด้านจัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนานักเรียนอยู่ในระดับมาก โดยยังขาดการจัดทำรายงานการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดส่งข่าวสารถึงผู้ปกครองและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

4. ด้านการจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไข และช่วยเหลือนักเรียน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูที่ปรึกษาได้ดำเนินการจัดกิจกรรมโฮมรูม (Homeroom) ทำให้นักเรียนรู้จักเข้าใจตนเอง มีทักษะในการปรับตัวและวางแผนชีวิต ครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองมีความร่วมมือกันเพื่อหาทางป้องกันและช่วยเหลือแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมพงษ์ แก้วอาจ (2547: 93) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่นเขตที่ 1-5 ผลการศึกษาพบว่า ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนโดยภาพรวมมีสภาพการดำเนินการอยู่ในระดับมาก ซึ่งทำให้การดำเนินงานในด้านต่างๆ ตามขั้นตอนการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละขั้นตอนมีการพัฒนาเพื่อขึ้นตามลำดับ ซึ่งด้านการส่งเสริมนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถดำเนินการจัดกิจกรรมสนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียน ทุกคนไม่ว่าจะเป็นกลุ่มปกติหรือกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา ให้นักเรียนมีคุณภาพมากขึ้น สามารถอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างปกติสุขตามรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กำหนดไว้ในรูปแบบและวิธีการส่งเสริมนักเรียนที่กรมสุขภาพจิตและกรมสามัญศึกษาได้กำหนดไว้ความถนัด และความสามารถและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชูเดช หาญทองช่วง และคณะ (2546) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก ผลการศึกษาพบว่า ด้านการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียนความคิดเห็นต่อสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูผู้สอนโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก อยู่ในระดับมาก

5. ด้านการส่งต่อนักเรียนที่ต้องช่วยเหลือไปยังบุคคล หรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการติดตาม ประเมินผล สรุปผล รายงานผลการส่งต่อข้อมูลการช่วยเหลือ

นักเรียนอย่างต่อเนื่อง แสดงว่าครูที่ปรึกษามีการติดตามผลการส่งต่อข้อมูลอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นผู้บริหารควรใช้ยุทธวิธีการทำงานร่วมกันเป็นทีมของบุคลากรภายในและภายนอกโรงเรียน ตลอดจนหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการผลักดัน และบูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจตลอดจนการแสวงหาแนวทางในการสร้าง เครือข่ายผู้ปกครองและชุมชน (กรมสุขภาพจิต, 2546) การช่วยเหลือนักเรียนในลำดับสุดท้ายทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการส่งต่อนักเรียนนั้นเป็นภาระงาน ส่วนใหญ่เป็นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอก อาทิ เช่น ฝ่ายปกครอง ฝ่ายพยาบาล ฝ่ายจิตแพทย์ เป็นต้น และอาจเป็นเพราะปัญหาของนักเรียนส่วนใหญ่ในสถานศึกษา เป็นปัญหาที่สถานศึกษาที่สามารถแก้ไขได้ การส่งต่อนักเรียนจึงมีการปฏิบัติปานกลาง ดังที่ กรมสามัญศึกษา (2544: 27) ระบุไว้ว่า กรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือหรือช่วยเหลือแล้ว นักเรียนมีพฤติกรรมไม่ดีขึ้น จึงมีความจำเป็นที่ครูที่ปรึกษาต้องส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญ เฉพาะด้าน เพื่อให้เป็นปัญหาของนักเรียนได้รับความช่วยเหลืออย่างถูกต้อง และรวดเร็ว เพราะการปล่อยให้เป็นหน้าที่ของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดคนหนึ่ง ความยุ่งยากของปัญหาอาจมีขึ้นหรือลุกลามขยายเป็นปัญหาใหญ่โตจนครูไม่สามารถแก้ไขได้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณรงค์ชัย สาไพรวัลย์ (2546) ทำการวิจัยเรื่องการติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาชัยพิทยาคาร จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันในการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยภาพรวมปฏิบัติในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารควรจัดให้มีการอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนทุกขนาด โดยกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาครูผู้รับผิดชอบครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ อันเป็นประโยชน์ในการประสานความร่วมมือในการดำเนินงานในระดับต่อไป ประสานความร่วมมือระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งภายในภายนอกโรงเรียนที่จะช่วยให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จ รวมทั้งมีการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องและมีผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญด้านการดูแลช่วยเหลือเด็กมาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรม เครื่องมือต่างๆ เพื่อจะได้พัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. จากการวิจัยสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามบทบาทของครูผู้สอน ควรดำเนินพัฒนาให้มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เช่น ทักษะ การสังเกต การสัมภาษณ์การรวบรวม และการวิเคราะห์ข้อมูล แผนความหมายของข้อมูลการให้ คำปรึกษา การสร้างเครื่องมือคัดกรองและการให้ความร่วมมือของผู้ปกครองในการให้ข้อมูลนักเรียน ดำเนินการนำเสนอเทศที่ได้จากการคัดกรองนักเรียนในแต่ละระดับชั้นไปใช้ในการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน และจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนานักเรียนอย่างหลากหลายให้สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจและความถนัดของนักเรียน พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนแต่ละกิจกรรม อย่างเพียงพอและเหมาะสมมีการขอความร่วมมือกับผู้ปกครองประสานกับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียน เพื่อสร้างเครือข่ายการส่งต่อนักเรียนที่ต้องการ ช่วยเหลือทั้งภายในภายนอกสถานศึกษาอย่างทั่วถึง โดยมีการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่จะ รับการส่งต่ออย่างเป็นระบบ

3. สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ควรนำการดำเนินงานระบบ ดูแลช่วยเหลือ นักเรียนเผยแพร่แก่โรงเรียนในสังกัด และควรดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไปใช้ในส่วนที่รับผิดชอบ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนในสังกัด เทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนใน สังกัดเทศบาลเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร

เอกสารอ้างอิง

กรมสามัญศึกษา. (2544). เอกสารคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพฯ: หน่วย ศึกษาพิเศษ.

กรมสุขภาพจิต, กระทรวงสาธารณสุข. (2546). คู่มือครูระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3-4 (มัธยมศึกษาปีที่ 1-6). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการโรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ ทหารผ่านศึก.

กัลยา อินปาน. (2548). “สภาพและปัญหาการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากระบี่”. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). **คุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นผู้บริหารสถานศึกษา**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

ชูเดช หาญทองช่วง และคณะ. (2546). **ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครู โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดพิษณุโลก**. (การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

ไชว์นันต์ มารุตวงศ์. (2546). **การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

ณรงค์ชัย সাইপ্রวัลย์. (2546). **การติดตามผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมหาวิทยาลัยพายัพจังหวัดมหาสารคาม**. (การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). **ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

ฤทัยทิพย์ พัดทอง และ ปิยพงษ์ สุเมตติกุล. (2555). **“การศึกษากาการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนองครักษ์ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายก”**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

วิดา อินทร์จงจิตร. (2548). **“สภาพและปัญหาการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา” สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี**. (วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยทักษิณ, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.

สมพงษ์ แก้วอาจ. (2547). **ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา**. สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5. (การศึกษาค้นคว้าอิสระมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, บัณฑิตวิทยาลัย, สาขาการบริหารการศึกษา.